

NIKICA BARIĆ ET AL., 2015, *DOMOVINSKI RAT: ČITANKA PRIRUČNIK ZA UČITELJE POVIJESTI U OSNOVNIM ŠKOLAMA I NASTAVNIKE POVIJESTI U SREDNJIM ŠKOLAMA*, ZAGREB, ŠKOLSKA KNJIGA

Ovaj se članak pomalo odmiče od najčešćih recenzija koje se bave pojedinim monografijama, zbornicima i slično. Umjesto toga, bavit ćemo se priručnikom za nastavnike povijesti u osnovnim i srednjim školama. Radi se o djelu pod naslovom: *Domovinski rat: čitanka priručnik za učitelje povijesti u osnovnim školama i nastavnike povijesti u srednjim školama*. Autori ove čitanke su: Nikica Barić, Darko Dovranić, Tamara Janković, Ante Nazor, Domagoj Novosel i Emil Petroci, a recenzirali su je jedni od najboljih poznavatelja ove tematike na prostoru Hrvatske. Ovim se priručnikom želi dati više prostora za dublje tumačenje ove teme koja se sve do izlaska ovog priručnika nije najbolje obrađivala u osnovnim i srednjim školama. Važno je napomenuti da je čitanka dosta dobro opremljena slikovnim prikazima koji nisu puki ukrasi, nego imaju funkciju obogaćivanja nastavnog sadržaja. Zgodna je mogućnost da se na internetu poveznicom iz čitanke može pristupiti zemljovidima i slikovnim izvorima.

Priručnik je podijeljen u pet razina koje su podijeljene na deset poglavlja. Prva razina prikazuje opće podatke i slikovite galerije, prikazuje popis najvažnijih sudionika događaja i statistike. Druga razina prikazuje najpoznatije članke najboljih hrvatskih povjesničara i znanstvenika pomoću kojih se objašnjava stanje iz razdoblja rata. Treća razina sastoji se od slikovnih i tekstualnih povijesnih izvora koji sadrže pitanja koja učenike navode na kritičko promišljanje. Četvrta se razina zapravo sastoji od prijedloga za pripremu nastave povijesti, a zadnja se, peta razina, nalazi na internetu i dopušta pristup zemljovidima i ostalim korisnim materijalima za nastavu ove teme.

Prvi dio priručnika bavi se političkim i vojnim vodstvom, statističkim podacima i zemljovidom. Ovim dijelom priručnika bavili su se svi autori dok su kasnije napravili malu raspodjelu po obradi gradiva koje iznose. Političko i vojno vodstvo u priručniku su dosta dobro prikazani, sažeto, jasno i slikovito, a u kratkim se crtama opisuju politička i vojna vodstva svih sukobljenih strana, jedino što može iznenaditi jest to da nitko od Slovenaca nije spomenut. Vojno i političko vodstvo Republike Hrvatske prikazano je ovim redoslijedom: Franjo Tuđman, Žarko Domljan, Stjepan Mesić, Nedjeljko Mihanović, Josip Manolić, Franjo Gregurić, Hrvoje Šarinić, Nikica Valentić, Gojko Šušak, Martin Špegelj, Imra Agotić, Anton Tus, Janko Bobetko, Zvonimir Červenko, Petar Stipetić Ante Gotovina i Mladen Markač. Nakon slike svakoga od njih stoji prikaz onoga posla koji su obnašali i godine od kada do kada su se nalazili na tim pozicijama. U jednu su ruku ovdje prikazane one „najvažnije“

karike koje su omogućile stvaranje Republike Hrvatske, no čini se da postoji nedostatak u tome što nisu spomenuti možda još neki značajni političari ili generali.¹

Svakako, nakon vodstva Hrvatske prikazani su vođe pobunjenih Srba u Hrvatskoj ovim redoslijedom: Jovan Rašković, Goran Hadžić, Milan Babić i Milan Martić. Što se ovog dijela tiče, može se reći da su spomenute sve važne karike, ali se mora primijetiti da su slike Martića i Babića uzete sa suđenja u Haagu, što isto tako daje određeni ton čitanci.²

Treći je na redu prikaz vodstva i generala SFR i SR Jugoslavije (Srbija i Crna Gora), a prikazani su ovim redoslijedom: Slobodan Milošević, Dobrica Ćosić, Zoran Lilić, Momir Bulatović, Milo Đukanović, Vojislav Šešelj, Veljko Kadijević, Blagoje Adžić, Momčilo Perišić, Jovica Stanišić i Franko Simatović (Frenki).

U Republici BiH prikazani su: Alija Izetbegović, Fikret Abdić (Babo), Mate Boban i Krešimir Zubak. Ovdje je problematično što nijedan od nabrojanih nije vojno lice usprkos tome što se u poglavlju radi i o vojnim i o političkim rukovodstvima. U Republici Srpskoj su prikazani: Radovan Karadžić, Biljana Plavšić, Momčilo Krajišnik i Ratko Mladić.

Nakon slikovnog prikaza slijede statistički podatci. Ova rubrika počinje samom definicijom Domovinskog rata koja je nakon toga objašnjena pomoću pet točaka koje govore što se to podrazumijeva pod tim pojmom.³ Nakon definicije u čitanci nailazimo na izvješće predsjednika Tuđmana 15. siječnja 1996. godine u kojem iznosi službene podatke o hrvatskim žrtvama, nestalima i poginulima u Domovinskom ratu kako na hrvatskom, tako i na bosanskohercegovačkom području. U tom se izvješću još spominje koliko je stambenih jedinica, gospodarskih kapaciteta i tako dalje razrušeno u ratu te kolika je ukupna materijalna šteta, čiji je ukupni izračun bio 27 milijardi USD-a (tada je jedan dolar imao manju vrijednost od današnjih 6 kn), što je ekvivalent tadašnjih 145 milijardi kuna. Na idućim stranicama nalaze se tablice ubijenih i nestalih kako vojnika, tako i civila te se nalazi tablica izbjeglica po godinama rata (donesena je tablica stanovnika srpske narodnosti koji su izbjegli te tablica hrvatskih izbjeglica). Nakon toga postavljeno je niz sjajnih zemljovida koji prikazuju sve operacije, stanovnike, kretanja i ofenzive. Može se zaključiti da je ova početna faza priručnika jako dobro napravljena i nudi ogroman broj korisnih podataka za nastavnika povijesti kako u školama, tako i u svakodnevicu.⁴

U nastavku čitanke riječ je o pregledu vojnog i političkog hoda tijekom Domovinskog rata. Konkretno, to je obrazloženo u tri dijela koja su napisali profesori Nazor, Barić i Dovranić. Profesor Nazor napravio je pregled političke povijesti Domovinskog rata, profesor Barić obradio je vojnu povijest, a profesor je Dovranić pokazao status civila u ratu. Nazorov dio počinje raspadom SFR Jugoslavije i uzrocima Domovinskog rata.

Idejom „Velike Srbije” željelo se omogućiti Srbiji izlaz na more i stvoriti državu čije se granice vode potezom od Virovitice, Pakraca, Karlovca, preko Ogulina s dijelom Gorskog kotara do Karlobaga. Ovaj plan zaživio je 1986. godine Memorandumom u SANU; osim o planu, govori se i o ugroženosti Srba u Jugoslaviji (najviše na Kosovu i Hrvatskoj). Nacionalističkim idejama raste i popularnost Slobodana Miloševića koji 1989. godine postaje predsjednik Predsjedništva

1 NIKICA BARIĆ ET AL. 2017: 9.

2 Prikaz automatski pokazuje što narod i povjesničari u Hrvatskoj misle o tim ljudima.

3 NIKICA BARIĆ ET AL. 2017: 14.

4 NIKICA BARIĆ ET AL. 2017: 28.

Socijalističke Republike Srbije.⁵ Hrvatska i slovenska delegacija napuštaju 14. izvanredni kongres Saveza komunista Jugoslavije u siječnju 1990. godine, čime dolazi do destabilizacije države i SKJ te dovodi do proglašenja novog Ustava Socijalističke Republike Srbije u rujnu iste godine kojim se *de facto* uklanja autonomija Vojvodine i Kosova. Između svih ovih događanja u Hrvatskoj su u travnju i početkom svibnja 1990. godine održani višestranački izbori na kojima HDZ, na čelu s Franjom Tuđmanom, osvaja najveći broj glasova.⁶ Ovi događaji dovode do reakcije JNA koja sredinom svibnja oduzima cjelokupno naoružanje hrvatske TO (Teritorijalne obrane) u dogovoru sa suradnikom Slobodana Miloševića, Borislavom Jovićem. Hrvatska 30. svibnja 1990. godine konstituira Sabor SRH-a na kojem su izabrani predsjednik Sabora, Žarko Domljan, predsjednik Vlade, Stjepan Mesić, te predsjednik Predsjedništva SRH-a, Franjo Tuđman. Također, 25. srpnja iste godine utvrđuje se hrvatski grb i zastava te se piše novi Ustav. Sva ova događanja dovode do prvih sukoba u kolovozu 1990. godine; događa se takozvana balvan-revolucija. Do kraja godine, tj. 22. prosinca, Hrvatska donosi novi Ustav (nazvan Božićni ustav). Ova događanja dovode do pritiska JNA i do pobune Srba u Hrvatskoj. Prvi oružani sukob događa se u Pakracu 2. ožujka 1991. godine, gdje se hrvatska policija branila protiv naoružanih srpskih terorista, a krajem istog mjeseca, 31. ožujka, dolazi do sukoba na Plitvicama i događa se takozvani „krvavi Uskrs“. U ovom događaju pogiba prvi hrvatski branitelj, Josip Jović. Nakon ovih događaja 1. travnja 1991. u tadašnjoj Titovoj Korenici dolazi do „Odluke o prisajedinjenju SAO Krajine Republici Srbiji“ te dolazi do mobilizacije iste. Milošević politički želi uvesti izvanredno stanje u Jugoslaviji kako bi dao „casus belli“ JNA da reagira u Hrvatskoj, no ovaj pokušaj propada zbog predstavnika BiH, Srbina Bogića Bogićevića, čiji glas odlučuje suprotno Miloševićevim planovima i nadanjima.⁷

Uskoro nakon toga, točnije 19. svibnja 1991. godine, dolazi do referenduma o glasanju za neovisnost Republike Hrvatske; na tom se referendumu 94% opredijelilo za neovisnost, a 92% za izlazak iz Jugoslavije. Na izbore je izašlo 85% od ukupnih 3.652.225 građana s pravom glasa. Prema tome referendumu dolazi do odluka Sabora Republike Hrvatske 25. lipnja 1991. godine: „Ustavna odluka o suverenosti i samostalnosti RH“, „Ustavni zakon o izmjeni i dopuni Ustavnog zakona za provedbu Ustava RH“, „Deklaracija o uspostavi suverene i samostalne Republike Hrvatske“ te „Povelja o pravima Srba i drugih nacionalnosti u RH“. Nakon tih odluka Žarko Domljan govori povijesnu rečenicu: „Rođena je država Hrvatska, neka joj je sretan i dug život!“.⁸ Nakon toga dolazi do tromjesečne odgode realizacije Deklaracije o samostalnosti na Brijunima (Brijunski sporazum) kako bi se situacija u Jugoslaviji probala riješiti mirno, no na ljeto 1991. godine dolazi do otvorene agresije Srbije i Crne Gore na Hrvatsku.

Dolazi do sukoba i napada na postaju policije u Glini. JNA nadzire sve mostove između Srbije i Hrvatske i spremna je za napad na Hrvatsku što rezultira pokoljem u Dalju. Svi ovi događaji dovode do otpora hrvatskih snaga (ZNG-a) i hrvatske policije te se naknadno osnivaju Oružane snage Republike Hrvatske. Nakon sukoba u ljetnim mjesecima 1991. godine dolazi do raketiranja Banskih dvora u Zagrebu 7. listopada kako bi se pokušalo ubiti vodstvo Republike Hrvatske te se odmah sljedećeg dana, 8. listopada, donosi konačna „Odluka o odcjepljenju Republike Hrvatske od SFRJ i njezinu osamostaljenju“ (slavi se kao Dan neovisnosti). Odbijanjem su Carringtonova plana

5 NIKICA BARIĆ ET AL. 2017: 30.

6 NIKICA BARIĆ ET AL. 2017: 30.

7 NIKICA BARIĆ ET AL. 2017: 35.

8 NIKICA BARIĆ ET AL. 2017: 38.

(plan Europske zajednice za preustroj Jugoslavije) Srbija i Crna Gora pokazale svoju namjeru te se idućih mjeseci događaju strahote koje se nikada neće zaboraviti. Dolazi do okupacije i razaranja Vukovara od 18. do 20. studenog te okupacije i bombardiranja Dubrovnika. Nakon toga JNA i snage Srbije okupiraju velike dijelove Hrvatske i sporazumima dolazi do kratkog primirja koje zapravo nije odgovaralo Srbima. Prvo se donio Sarajevski sporazum 3. siječnja 1992. godine (posrednik Cyrus Vance) te su naknadno dogovorene UNPA zone na kojima je UNPROFOR čuvao prostor mješovitog stanovništva kako ne bi došlo do većih sukoba. UN nije ispunio većinu svojih zadaća na ovim područjima jer se prognani Hrvati tu više nisu vratili te je i za vrijeme „čuvanja“ vojske zajednice ubijeno puno hrvatskih civila. Svakako, posredstvom „Badinterove komisije“ 15. siječnja dolazi do međunarodnog priznanja Republike Hrvatske kao neovisne i suverene države.⁹ Kasnije, u svibnju, Hrvatska postaje članica UN-a. Profesor Nazor kasnije navodi inicijativu Franje Tuđmana na 48. zasjedanju Opće skupštine UN-a 1993. godine, gdje govori da agresija Srbije i Crne Gore prema Hrvatskoj i BiH nije suzbijena te se spominju planovi za rješavanje te krize; napominje se i posjet pape Ivana Pavla II.

Profesor Nazor još navodi rat u Bosni i Hercegovini te kako je bilo stanje nakon proglašenja Republike Srpske 12. kolovoza 1992. godine. Spominje osnivanje Hrvatske zajednice Herceg-Bosne u Grudama 18. studenog 1991. godine; zamišljena je kao interesna cjelina Hrvata u BiH i na sjednici u Posušju navode se sve općine koje su bile u sastavu ove zajednice. Ona doživljava promjenu 28. kolovoza 1993. godine, kada se u Grudama osniva Hrvatska Republika Herceg-Bosna. Nemiri u BiH i srpska agresija navode Hrvate da osnuju (8. travnja 1992.) Hrvatsko vijeće obrane, odnosno HVO.¹⁰ Nešto prije toga, 4. travnja, osnovana je Armija BiH. Iako su Franjo Tuđman i Alija Izetbegović u Zagrebu 21. srpnja 1992. godine potpisali sporazum o suradnji između Republike BiH i RH, on u praksi nije zaživio. U srednjoj Bosni dolazi do sukoba Bošnjaka (Muslimana) i HVO-a te su s područja gdje su većinski bili Hrvati Muslimani protjerani i obratno. Ovaj sukob važan je zbog postojanja zločina s obje strane. Ovim su sukobom Srbi imali ogromnu korist te su okupirali 70% teritorija BiH. Sukob Hrvata i Bošnjaka zaustavljen je Washingtonskim sporazumom 18. ožujka 1994. godine, a uspostava mira u BiH događa se nakon vojnih operacija Ljeto 95. (srpanj 1995.), Maestral (rujan 1995.) i Južni potez (listopad 1995.), kada dolazi do Daytonskog sporazuma. Sporazum je donesen 21. studenoga, a potpisan je 14. prosinca 1995. godine u Parizu (ovaj sporazum je današnji ustav BiH).¹¹

Sada bi valjalo istaknuti nekoliko stvari koje su primijećene u čitanci tijekom pregleda ovog dijela. Moram priznati da je ovaj dio jako dobro prikazan i objašnjen, dosta je slikovit i jasan, a spominje se i pregršt važnih događaja koji su utjecali na politički, javni i vojni život Hrvata kako u RH, tako i u BiH. Primjerice, spominje se i danas intrigantno rušenje „Starog Mosta“, no nigdje se ne spominje vodstvo HVO-a ni vodstvo Herceg-Bosne i njihova problematika, što je ipak jako važno (npr. Blaž Kraljević, Mate Boban). Također, mora se istaknuti da je politička uloga Franje Tuđmana dosta zapostavljena (ako ne računamo sporazume) te da nigdje nije prikazano kako je on utjecao na Hrvate u BiH i u Hrvatskoj. Korišteni slikovni materijal iz Vukovara, primjerice slika kolone iz Vukovara koja je u Beogradu prikazivana kao slika Srba koje se istjeruje, dobro je ukomponiran s nastavnim sadržajem. Pomoću takvih prikaza profesor u školi može učeniku pokazati kako kritički gledati na određene stvari i kako su se razni mediji koristili da bi se širila lažna propaganda.

9 NIKICA BARIĆ ET AL. 2017: 46.

10 NIKICA BARIĆ ET AL. 2017: 55.

11 NIKICA BARIĆ ET AL. 2017: 57.

Dio koji se naziva Pregled vojne povijesti izradio je profesor Barić. Njegova cjelina počinje kartom vojnih oblasti u Jugoslaviji te objašnjenjem oružane pobune Srba u Hrvatskoj od kolovoza 1990. godine do lipnja 1991. godine. Barić pokušava objasniti kako je organiziran vojni sustav Jugoslavije te koja je uloga JNA, a koja je uloga TO-a. Naglašava da je 1988. godine obrambeni sustav Jugoslavije preustrojen kako bi JNA dobila čvrst nadzor nad TO-om. Nakon toga objašnjava kako je nakon izbora u RH Srbija poduprla Srbe u Hrvatskoj da na prostoru sjeverne Dalmacije, Like, Korduna i Banovine sa sjedištem u Kninu osnuju SAO Krajinu (Srpska autonomna oblast, predsjedavajući Milan Martić).¹²

Nakon razvitka političkih događaja i straha od intervencije JNA dolazi do spomenutih sukoba u Pakracu i na Plitvicama. Milicija vrši pritisak i na selo Kijevo, a 2. svibnja 1991. godine u Borovu je ubijeno 12 pripadnika policije. Nakon lipnja 1991. JNA kratko intervenira u Sloveniji pod krinkom „očuvanja granica” dok se za to vrijeme u Krajini osniva „Milicija Krajine”. U kolovozu 1991. godine Srbi zauzimaju Baranju, a borbe se proširuju i na zapadnu Slavoniju. Prekida se autocesta i siječe se hrvatska cestovna komunikacija. Kako bi se stvari još zahuktale, u Slavoniju je poslan Željko Ražnatović Arkan sa svojom „Srpskom dobrovoljačkom gardom”, u Knin stiže kapetan Dragan Vasiljković koji obučava pobunjene Srbe. Tada se na političkom planu Srbije ističe Srpska radikalna stranka na čelu s Vojislavom Šešeljem. Iste godine javnosti postaje poznat i pukovnik JNA, Ratko Mladić. On kasnije postaje komandant vojske Srba u BiH, a njegovo zapovjedništvo postaje poznato po ratnim zločinima.¹³

Hrvatska strana kreće s postupnom ofenzivom kroz blokade vojarni JNA, a u tome im pomažu oficiri JNA koji su prešli na hrvatsku stranu. Najpoznatija akcija zauzimanja vojarni i skladišta bila je akcija Zelena tabla–Male Bare kojom su hrvatski redarstvenici u noći s 14. na 15. rujna zauzeli skladište JNA u Pločama. Nakon toga hrvatske snage zauzimaju vojarnu u Varaždinu, Bjelovaru i Đakovu. Profesor Barić navodi i napad 9. kninskog korpusa JNA na Šibenik u rujnu 1991., gdje su hrvatski redarstvenici odbili tenkove JNA i uspjeli srušiti zrakoplove. Tu je poznata reakcija Filipa Gaćine: „Obadva, obadva...oba su pala”. Također, u isto vrijeme hrvatske snage uspjele su u teškim borbama i uvjetima obraniti Gospić i Zadar. Nakon toga spominje se ustrojavanje hrvatske vojske koje kreće u proljeće 1991. godine, kada je osnovan Zbor narodne garde (ZNG) koji je sudjelovao u sastavu policije. Također, važno je spomenuti da su osnovane četiri brigade; prva su bila Tigrovi koji su osnovani kao specijalna postrojba iz policijskih specijalnih jedinica, druga brigada osnovana je pokraj Dugog Sela, treća je osnovana u Osijeku, a četvrta u Splitu. Tada se osniva i HOS koji kasnije ulazi u sastav hrvatske vojske. Na čelu Glavnog stožera bio je Antun Tus, a kasnije se osniva i Hrvatska ratna mornarica.

Nakon toga spominju se blokada Dubrovnika te bitka za Vukovar, gdje se spominje Blago Zadro. Nakon defenzive kreću prve oslobodilačke akcije, a u priručniku se prva spominje Operacija Maslenica koja je trajala od 22. do 27. siječnja 1993. godine, a u ovoj operaciji sudjelovala je 4. gardijska brigada. Ovom operacijom oslobođen je okolni dio Zadra, njegova zračna luka te područje Masleničkog mosta koji je srušen 1991. godine. Kasnije je oslobođena i hidroelektrana Peruća te je naknadno otvoren novi pontonski most na Maslenici.¹⁴ Iduća operacija je operacija Medački džep kojom hrvatska vojska 9. rujna 1993. godine ulazi u tri sela pokraj Gospića, a zato što je akcija bila

12 NIKICA BARIĆ ET AL. 2017: 66.

13 NIKICA BARIĆ ET AL. 2017: 68.

14 NIKICA BARIĆ ET AL. 2017: 80.

uspješna, Srbi iz Knina odgovorili su dalekometnim raketiranjem te su srušili veliki dio Gospića. Dvije vjerojatno najvažnije operacije za Hrvatsku su Oluja i Bljesak. Srbija nije poštovala Gospodarski sporazum, UN nije reagirao na to i zbog toga dolazi do ovih dviju operacija. Srbi 1995. godine u travnju zatvaraju jedan dio autoceste i smatraju kako se njihova agresija isplatila i kako je rat pri kraju, no 1. svibnja 1995. godine hrvatske postrojbe u Slavoniji započinju operaciju Bljesak. Izvršile su proboj iz smjera Novske i Nove Gradiške te su oslobodili Okučane. Srbi su ostali zarobljeni u Pakracu i predali su se 4. svibnja. Zbog ove operacije Srbi raketiraju Zagreb 2. i 3. svibnja, a vojska SAO Krajine i Republike Srpske zauzima bošnjačke enklave Srebrenicu i Žepu te pokreće novu ofenzivu na Bihać. Zbog ovoga dolazi do dogovora Tuđmana i Izetbegovića 22. srpnja 1995. godine u Splitu, gdje Tuđman odlučuje pomoći BiH. Hrvatska vojska ovladava Dinarom, oslobađa Glamoč i Bosansko Grahovo i tako dolazi na povoljan položaj da krene na Knin. Operacija Oluja kreće 4. kolovoza 1995. godine u ranim jutarnjim satima, postrojbe 5. kolovoza oslobađaju Knin, Srbi se povlače prema Bosni, a do 6. kolovoza hrvatske snage rade proboj do Korduna, gdje se sastaju s Armijom BiH. Hrvatska vojska tu zarobljava 20.000 vojnika i civila te im omogućava nesmetan prolaz autocestom do Beograda.¹⁵ Četvrta splitska gardijska brigada i 7. varaždinska gardijska brigada odigrale su veliku ulogu u oslobađanju Knina; 1. gardijska brigada Tigrovi spojila se s Armijom BiH i deblokirali su Bihać, 2. gardijska brigada Gromovi probijala je srpske crte na Banovini (imala je dosta gubitaka), 9. gardijska brigada Vukovi oslobađala je Liku dok su 3. gardijska brigada Kune i 5. gardijska brigada Sokolovi osiguravali istočnu Slavoniju kako za vrijeme Oluje ne bi došlo do protunapada iz Srbije.

Ovaj je prikaz vojne povijesti Domovinskog rata u priručniku, kao i prvi dio, dosta koristan, slikovit i jasan. Postoji mnogo korisnih informacija, no može se reći da nisu navedene sve ključne osobe za pojedine operacije i mjesta. O Vukovaru je, Dubrovniku i oslobodilačkim operacijama na Južnom potezu nedovoljno napisano s obzirom na veliki značaj tih događanja u Domovinskom ratu. Može se reći da je područje BiH dosta dobro obrađeno i da je prikazana važnost savezništva Tuđman-Izetbegović. Također, može se reći da su osim Blage Zadre trebali bar navesti nekoliko zapovjednika obrane Vukovara jer se o njima jako malo zna u školama i široj javnosti. Posljednji komentar na čitanku jest da je se može ocijeniti jako dobrom uz male nedostatke u imenovanju značajnih osoba i mjesta za Domovinski rat, no ipak treba razumjeti da ne treba pretrpati gradivo, nego ga jasno i primjereno sažeti kako bi bilo dostupnije učenicima. Svakako, kada se sumira cjelokupan sadržaj ove čitanke, može se reći da je posao jako dobro odrađen.

BIBLIOGRAFIJA

N. BARIĆ et alii, 2015 – Nikica Barić, Darko Dovranić, Tamara Janković, Ante Nazor, Domagoj Novosel, Emil Petroci, *Domovinski rat: čitanka priručnik za*

učitelje povijesti u osnovnim školama i nastavnike povijesti u srednjim školama, Zagreb: Školska knjiga, 2015.

15 NIKICA BARIĆ ET AL. 2017: 86.